

SKAGERAK KRAFT AS
Postboks 80
3901 PORSGRUNN

Saksbehandler, innvalgstelefon
Irvin Kilde, 35 58 61 86

Redningsaksjon for storørret i Seljordsvatnet og Vallaråi

Bestanden av storørret i Seljordsvatnet er svært lav, og vil potensielt gå tapt dersom det ikke settes i gang drastiske bevaringstiltak. En av de viktigste påvirkningene på den viktige gyteelva Vallaråi er driften av Sundsbarm kraftverk. Fylkesmannen i Vestfold og Telemark og Seljord kommune ønsker dialog med Skagerak Kraft rundt fremtidige bevaringstiltak.

Bevisstheten rundt storørret som en særegen og sårbar form for ørret dukket opp tidlig på 1990-tallet, og resulterte blant annet i Direktoratet for naturforvaltnings forslag til handlingsplan fra 1997¹. Storørreten har siden hatt høy forvaltningsmessig status, og blir hensyntatt i strengere grad enn andre former for ørret. Storørreten ble på nytt satt på dagsorden i 2016, da KLD fremmet ønske om å utarbeide en oppdatert handlingsplan for bevaring og utvikling av storørretbestandene. Som et første ledd fikk Miljødirektoratet i oppdrag å innhente kompetanse for en oppdatering av kunnskapsgrunnlaget. Den resulterende rapporten kom i 2018 og peker på sentrale påvirkninger og utfordringer for de ulike bestandene².

I rapporten fra 2018 er Seljordsvatnet tatt med som en av 16 innsjøer med *sikker* forekomst av storørret. På grunn av stor geografisk avstand mellom de to gyteelvene Vallaråi og Bøelva (utløp), regnes storørreten som gyter i de respektive elvene som separate enheter. Det er gjennomført sporadiske gytefisktellinger i Vallaråi, og det siste tallet indikerer en gytebestand på 10-40 hunnfisk. Dette er langt under den grensen for en genetisk levedyktig populasjon. Som de tre viktigste faktorene for forvaltning av storørret i Seljordsvatnet, pekes det på 1) beskatning, 2) gyte- og oppvekstforhold og 3) effekter av kraftverksdrift i Vallaråi.

1. Beskatning

¹ Direktoratet for naturforvaltning, 1997. Forslag til forvaltningsplan for storørret. Utredning for DN Nr. 1997 -2.

² Museth, J. m. fl. 2018. Storørret i Norge. Definisjon, status, påvirkningsfaktorer og kunnskapsbehov. NINA Rapport 1498

Det er i dag forbud mot fiske i gyteelvene i perioden 15. september til 15. november, jf. *forskrift om fiske etter laks, sjørørret og innlandsfisk, Telemark* (FOR-2008-04-08-1665). For øvrig styres fiskeregulering av Seljordsvatnet Grunneigarlag, som selger fiskekort gjennom Inatur. I et nylig brev til Seljordsvatnet Grunneigarlag oppfordret Fylkesmannen i Vestfold og Telemark til totalt fiskeforbud i Vallaråi. Grunneigarlaget tok dette til etterretning, og det er nå innført fiskeforbud i Vallaråi. Den nevnte fiskeforskriften skal revideres i løpet av 2019, og da vil de overordnede føringene for Seljordsvatnet og Vallaråi trolig ytterligere innskjerpes. Dette vil også gjelde sports- og fritidsfiske ute i Seljordsvatnet.

2. Gyte- og oppvekstforhold

Vallaråi er en av de viktigste gyteelvene for storørreten i Seljordsvatnet, og gyte- og oppvekstforholdene er her begrensende på potensiale for produksjon av storørret til Seljordsvatnet. Den 1,8 km lange strekningen fra Lakshøl og ned til Seljordsvatnet har blitt modifisert i forbindelse med kraftverksutløpet, samt vegbygging m.m. Den har blitt utrettet og kanalisert, og elvebredden er steinsatt flere plasser. Følgene er mindre variasjon i substrat- og strømforhold og dermed mindre produksjon av ørret. Det har blitt gjort habitatforbedrende tiltak i Vallaråi, senest oppsummert i Heggenes m.fl. 2018³. Øvrige potensielle undersøkelser og tiltak listes opp i Kraabøl (2016)⁴.

3. Effekter av kraftverksdrift i Vallaråi

I tillegg til fysisk endring av elveleiet og kantsonen, er effektkjøring av Sundsbarm kraftverk medvirkende faktor til dagens bestandssituasjon. Variasjon i vannføring og temperatur over døgn og år har åpenbare negative konsekvenser for fisk- og ferskvannsorganismer i Vallaråi. Når det gjelder forhold som omhandler vannføring og driftsmønster på kraftverket, er det NVE/OED som er myndighet. Dette vil avklares i ny konsesjon når den foreligger. For å avbøte negative påvirkninger som kraftverksdriften medfører, inneholder konsesjonen av 1963 vilkår om fiskebiologiske undersøkelser, jf. punkt 15. Tilsvarende vilkår vil også være å finne i den nye konsesjonen når den foreligger.

Denne hjemmelen har ikke blitt benyttet, men i det videre arbeidet med å sikre overlevelsen til storørret i Seljordsvatnet kan det bli aktuelt å formalisere undersøkelser og tiltak gjennom et pålegg etter naturvilkårene. Vi ser positivt på de tiltakene som til nå er blitt gjennomført på regulantens initiativ, men for å sikre fremdrift og åpenhet vurderer Fylkesmannen nå det mulighetsrommet som foreligger.

Redningsaksjon for storørret

Vi er på god vei til å stramme inn fiskereglene og dermed beskatningen av storørret i Seljordsvatnet og Vallaråi. Habitattiltakene som er gjort i Vallaråi er positive, men det er trolig ikke nok til å redde storørreten på lang sikt.

---

³ Heggenes, J. m.fl. 2018. Effekt av elvebreddskiler på tetthet og størrelse til ørret i Vallaråi, Seljord i Telemark.

⁴ Kraabøl, M. 2016. Kunnskapsstatus og forslag til ferskvannsekologisk undersøkelsesprogram i Vallaråi i Telemark. NINA Rapport 1233

I et forsøk på å redde storørreten i Seljordsvatnet og Vallaråi oppfordrer vi til bidrag fra alle parter. Grunneiere, sports- og fritidsfiskere, forvaltning og regulant. Både forvaltningen og lokale interesser er opptatt av at situasjonen forbedres. Dette ble diskutert i et møte den 5. april 2019, med Seljord kommune, Miljødirektoratet, Seljordsvatnet Grunneierlag, Multiconsult, Telemark JFF og Fylkesmannen i Vestfold og Telemark. Her ytret Multiconsult v./ Morten Kraabøl et formelt varsku, om at situasjonen nå er så kritisk at det allerede kan være for seint.

Vi inviterer Skagerak Kraft til å bli med på en «redningsaksjon» for storørret i Seljordsvatnet og Vallaråi, og håper på et dialogmøte hvor vi diskuterer dette temaet.

Med hilsen

Arne Christian Geving (e.f.)
fagsjef

Irvin Kilde
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Seljord kommune Brøløsvegen 13 A 3840 SELJORD